

LAGUTSKOTTETS betänkande № 8/1960 över
landskapsstyrelsens framställning till Ålands
landsting med förslag till landskapslag om
kommunalförvaltning i Mariehamn.

№ 8/1960.

Förenämnda framställning, varöver landstinget inbegärt lagutskottets utlåtande, har utskottet behandlat och får för landstinget värdsammast framhålla följande:

Ifråga om behovet och nödvändigheten av lagstiftningen hänvisar utskottet endast till den allmänna motiveringen i framställningen. Lagtexten har föranlett uttalanden och ändringsförslag i nedannämnda avseenden.

11 §. Mantalsskrivningen i staden försiggår i allmänhet i början av året och hinner icke bliva färdig, innan vallängderna skola framläggas i början av april. Under sådana omständigheter innebär den av landskapsstyrelsen införda ändringen i stadsstyrelsens förslag icke någon saklig ändring, då fråga är om val under normala omständigheter, men blir det fråga om kompletteringsval, kan det inträffa att den senaste mantalsskrivningen icke kommer att ligga till grund för vallängden om orden före valåret införes. Utskottet har därför omfattat stadsstyrelsens förslag, synnerligast som detta är överensstämmande med motsvarande paragraf i kommunallagen för landskommunerna.

14 §. Paragrafen avviker från innehållet i § 12 mom. 2 i stadens nuvarande kommunallag, enligt vilken person, som icke fyllt 60 år och som tre år förut innehåft kommunalt förtroendeuppdrag, skall vara berättigad att under de tre följande åren vinna befrielse. Landskapsstyrelsens förslag, som medger befrielse för all framtid, sammangår med stadsstyrelsens, som dock oavsiktligt frångått det nu gällande stadgandet. Utskottet har företagit en ändring, som sammangår med den gällande lagen, och uppdelat mom. 1 i två moment.

18 §. I praktiken kommer det att visa sig svårt att verkställa ett val inom stadsfullmäktige med iakttagande av vad om kommunala val är stadgat. Den senaste lagen om kommunala val föreskriver nämligen helt andra listtyper än den tidigare. Visserligen har landskapsstyrelsen i lagtexten infört orden "i tillämpliga delar", men följderna blir att stadsfullmäktige i de allra flesta fall likväl måste i arbetsordning bestämma, huru val skall tillgå, då den kommunala vallagen ej kan tillämpas. Utskottet har därför upptagit stadsstyrelsens förslag.

35 §. I stället för äldre och yngre landskapssekreteraren har utskottet föredragit det allmänna uttrycket "landskapssekreterare", som

omfattar även den lagberedningssekreterare, som kommer att anställas.

45 §. Valet av ledamöter i skatte- och provningsnämnderna synes böra förrättas i juni, enär tiden i annat fall kan bliva väl knapp. I praktiken har det visat sig, att septembersammanträdet, då förslag om förskottsskattöret uppgöres, oftast äger rum i slutet av månaden, varför den av utskottet föreslagna ändringen är att föredraga. Meddelande om valet skall nämligen sändas till skattebyrån före den 15 oktober.

57 §. Frågan om åländsk hembygdsrätt för stadsdirektören diskuteras ingående i stadsfullmäktige. Därvid rådde enighet om, att åländsk hembygdsrätt icke skulle utgöra villkor för valbarhet, medan en minoritet höll före att den valde, om han ej hade åländsk hembygdsrätt, inom viss tid borde utverka sådan. Då fråga är om en tjänst av denna natur borde kravet på hembygdsrätt icke ställas upp, särskilt som man därigenom utestänger ålänningar, som flyttat utom landskapet och på den grund förlorat sin hembygdsrätt, från möjligheten att söka stadsdirektörstjänsten. Fastställer man åter, att hembygdsrätten skall utverkas inom viss tid, blir det ju i själva verket landskapsstyrelsen, som i sista hand avgör valet. Utskottet är medvetet om, att stadens kommunallag i detta avseende kommer att avvika från landskommunernas kommunallag, enligt vilken åländsk hembygdsrätt icke fordras av kommunaldirektör (68 §), men väl av kommunaldirektör såsom ordförande, viceordförande eller ledamot i kommunalstyrelsen (66 § m. 2), men i anseende till förhållandena inom stadsförvaltningen borde kravet på kommunal valbarhet för stadsdirektören icke vidhållas. Utskottet har återgått till stadsstyrelsens förslag och infört föreskriften, att stadsdirektör bör vara finskmedborgare såsom nödvändig laga förutsättning.

63 §. Utskottet har strukit föreskriften att stadsstyrelsen årligen skall avgiva verksamhetsberättelse för föregående års förvaltning. Det härav betingade arbetet synes onödigt, enär stadsstyrelsen för protokoll över alla sina sammanträden och dessa efter anslag framläggas till allmänhetens påseende och äro offentliga.

65 §. Enligt kutymen inom stadsstyrelsen har stadsdirektören varit utsedd att såsom representant för stadsstyrelsen företräda densamma i vissa nämnder. Det framgår icke av ordalydelsen i mom. 2, att stadsdirektören skall befrias från denna skyldighet - möjligen kan han anses falla under begreppet medlem - men för undvikande av tolkning har utskottet infört motsvarande stadgande ur stadsstyrelsens

förslag.

87 §. Landskapsstyrelsen har omformulerat stadsstyrelsens förslag i enlighet med stadgandet i 105 § landskommunernas kommunallag. Härvid synes landskapsstyrelsen hava förbisett att beskattningsförfaranden efter beskattningslagens införande är ett annat än tidigare. Den paragraf i rikets kommunallag, på vilken landskommunernas motsvarande paragraf grundar sig, har undergått ändring i riket genom lagen den 12.12.1958 (№ 485/1958) § 119. Stadsstyrelsens förslag är utarbetat i noggrann överensstämmelse med rikets lag. Det är att märka att § 105 LKL med tiden måste ändras.

Då landskapsstyrelsens förslag i övrigt icke givit anledning till anmärkningar, får utskottet, som förutsätter att justeringsutskottet i expeditionen kommer att införa vissa rent språkliga och redaktionella korrigeringar, vördsammast föreslå

att landstinget ville godkänna lagförslaget,
dock sålunda att nedannämnda lagrum erhålla
följande lydelse:

11 §.

Kommunal rösträtt tillkommer envar, man och kvinna, som innehar åländsk hembygdsrätt och vid valårets ingång fyllt minst tjuguetta år samt vid senast förrättade mantalsskrivning upptagits eller bort upptagas i stadens mantalslängd.

Rösträtt tillkommer dock icke

- 1) den, som står under förmynderskap;
- 2) den, som enligt domstols laga kraft vunna utslag saknar medborgerligt förtrående eller är ovärdig att nyttjas i landets tjänst eller att föra annans talan; samt
- 3) den, som övertygats om att vid kommunala val hava köpt eller sålt röst eller gjort försök därtill eller på flere än ett ställe avgivit sin röst eller genom våld eller hot stört valfriheten, ända till utgången av det sjätte kalenderåret efter det, då slutlig dom i saken gavs.

14 §.

Den, som blivit vald till kommunalt förtroendeuppdrag, är berättigad att avsäga sig uppdraget, om han fyllt sextio år.

Den, som under de tre näst föregående åren varit fullmäktig, ledamot i stadsstyrelsen eller ordförande eller ledamot i en för verkställighet och förvaltning av stadens angelägenheter tillsatt nämnd, är berättigad att under de tre följande åren åtnjuta befrielse från

-4-

uppdraget att vara medlem av fullmäktige, stadsstyrelsen eller nämnd.

Då som grund för avsägelse åberopas sjuklighet, familjeförhållanden, offentlig tjänst eller befattning eller någon annan orsak, må fullmäktige pröva det anmälda hindret och godkänna avsägelsen, om hindret anses giltigt,

18 §.

Val, som ankomma på fullmäktige, stadsstyrelsen eller nämnd, förrättas med iakttagande av proportionellt valsätt, om valet gäller två eller flere personer och om fjärdedelen av de i valet deltagande ford-
ra det. Sådant val förrättas på sätt fullmäktiges arbetsordning föreskriver.

Om blott en person skall väljas eller då majoritetsval annars före-
kommer, anses den eller de som valda, vilka vid valet erhållit de flesta rösterna.

Proportionella val och, om så yrkas, även övriga val förrättas med slutna sedlar.

Vid lika röstetal avgör lotten.

35 §.

Till stadsfullmäktig kan väljas person, som enligt 12 § är valbar till kommunalt förtroendeuppdrag, dock icke

1) landshövdingen, lantrådet, länsrådet, landskapssekreterare, landskapskamreraren, kamreraren vid länsstyrelsen, ej heller

2) stadsdirektören eller tjänsteinnehavare, som underlyder stadsfullmäktige, stadsstyrelsen eller nämnd och för sin befattning är redovisningsskyldig.

Blir fullmäktig utnämnd eller vald till tjänst, som är nämnda i 1 mom., bör han frånträda medlemsskapet i fullmäktige, då han tillträder tjänsten.

45 §.

Stadsfullmäktige sammanträda dessutom åtminstone

1) i januari för val av i 90 § nämnda årsrevisorer och ersättare för dem;

2) senast i juni för behandling av berättelserna över föregående års förvaltning, för fastställande av bokslutet och beviljande av ansvarsfrihet samt, enligt vad därom är särskilt stadgat, för val av vederbörligt antal ledamöter i skatte- och provningsnämnderna samt ersättare för envar av dem;

3) i september, då förslag uppgöres angående uttaxering per skatte-
öre enligt lagen om förskottsuppbörd; samt

4) i december, då kommunens budget för följande år bör godkännas

-5-

och, där ej annorlunda stadgas, personer utses till de kommunala förtroendeuppdrag, som vid årets slut bliva lediga.

57 §.

I stadsstyrelsen skola finnas, förutom en stadsdirektör såsom ordförande, minst sex ledamöter. I styrelsens reglemente kan föreskrivas, att styrelsen skall hava en eller flere biträdande stadsdirektörer. Stadsdirektören jämte biträdande stadsdirektörerna må ej utgöra majoritet inom styrelsen.

Kompetensvillkor för stadsdirektörs och biträdande stadsdirektörstjänsterna skola fastställas i stadsstyrelsens reglemente. Valbar till dessa tjänster är även i annan kommun bosatt finsk medborgare.

63 §.

Utöver vad i denna lag är sagt, stadgas om stadsstyrelsens sammansättning ävensom angående dess åligganden och befogenheter genom reglemente, som fastställas på sätt i 6 § är stadgat.

I reglemente böra uppräknas de ärenden, som från stadsfullmäktiges beslutanderätt överförts till stadsstyrelsens avgörande. Där i kan även stadsdirektör eller avdelning eller ledamot av stadsstyrelsen tilläggas befogenhet att på styrelsens vägnar avgöra mindre viktiga ärenden, vilka böra i reglementet angivas. Dock skola ärenden, som föredragas för stadsfullmäktige eller angå verkställighet av fullmäktiges beslut, handläggas vid sammanträde med styrelsen.

65 §.

Stadsstyrelsen till biträde kunna fullmäktige tillsätta under styrelsens inseende stående nämnder.

Nämndernas medlemmar utses av fullmäktige, där icke annorlunda är stadgat. För varje nämnd skall stadsstyrelsen för ett år i sänder utse sin ordförande eller någon av sina ledamöter att företräda densamma i nämnden. Den sålunda valda äger rätt att närvara vid nämndens sammanträden samt deltaga i överläggning, men ej i beslut.

87 §.

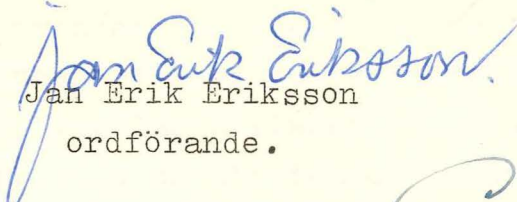
Uttaxering per skattöre beräknas så, att till den del av den i 78 § nämnda kommunalskatten för finansåret, som staden icke är berättigad att erhålla av staten såsom förhandsbetalning av förskott på kommunalskatt, lägges den del av kommunalskatten för det föregående finansåret, vilken icke beaktats vid fastställandet av uttaxeringen per skattören sagda år, varefter summan av detta divideras med antalet skattören.

-6-

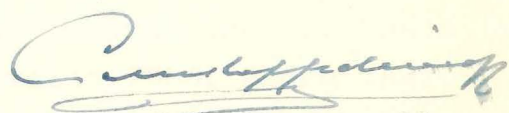
Det belopp, som enligt denna fördelning skall uppbäras för skattöret, kan av stadsstyrelsen höjas med högst fem procent.

Mariehamn den 19 mars 1960.

På lagutskottets vägnar:

Jan Erik Eriksson

ordförande.

Axel Kuffschinoff
sekreterare.

Närvarande i utskottet: Jan Erik Eriksson, ordförande, Nils Dahlman, Paul Påvals, Eliel Persson och Gösta Nordman.